

**ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN ARTIKEL 6 VAN HET
DECREET VAN 28 MAART 2014 HOUDENDE MACHTIGING TOT
OPRICHTING VAN HET PRIVAATRECHTELIJK VORMGEGEVEN EXTERN
VERZELFSTANDIGD AGENTSCHAP TOEGANKELIJK VLAANDEREN IN DE
VORM VAN EEN PRIVATE STICHTING**

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Algemene toelichting

1. Samenvatting

Naar aanleiding van het decreet van 22 november 2013 betreffende deugdelijk bestuur in de Vlaamse publieke sector (verder: decreet deugdelijk bestuur) moet de samenstelling van de raad van bestuur van het privaatrechtelijk extern verzelfstandigde Agentschap Toegankelijk Vlaanderen worden gewijzigd.

Dit brengt een wijziging van het decreet van 28 maart 2014 houdende machtiging tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Toegankelijk Vlaanderen in de vorm van een private stichting (verder: machtigingsdecreet) met zich mee.

2. Situering

Het verbeteren van de toegankelijkheid van de publieke leefomgeving is een van de kernambities van het Vlaamse gelijkheidsbeleid. Met de oprichting op 8 mei 2014 van het privaatrechtelijk extern verzelfstandigde Agentschap Toegankelijk Vlaanderen (hierna afgekort onder zijn handelsbenaming 'Inter') beoogde de Vlaamse Regering een uniform, professioneel en gecoördineerd aanbod inzake adviesverlening rond integrale toegankelijkheid en universal design te verzekeren. Dit zowel naar de diverse Vlaamse beleidsdomeinen, provinciale en lokale besturen als de private sector.

De keuze voor een externe verzelfstandiging was ingegeven door enerzijds het feit dat toegankelijkheid een uitdaging is voor zowel de overheid als de private sector. Een externe verzelfstandiging zou het agentschap de nodige autonomie moeten bieden om zich op beide terreinen te profileren en in de markt te zetten. Anderzijds maakte de externe verzelfstandiging een structurele participatie van andere overheden – met name de Vlaamse provincies – mogelijk, waardoor de beoogde uniformisering ook interbestuurlijk kon worden doorgetrokken.

Een belangrijke voorwaarde ter verantwoording van de externe verzelfstandiging is - overeenkomstig artikel 11, § 2 van het kaderdecreet bestuurlijk beleid¹ - dat het agentschap onder een determinerende invloed staat van de Vlaamse overheid.

¹ Decreet van 18 juli 2003 kaderdecreet bestuurlijk beleid, B.S. 22 augustus 2005

Een aanwijzing voor meer dan de helft van de leden van de bestuursorganen door de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest geeft overeenkomstig het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid blijk van deze noodzakelijke determinerende invloed.

Rekening houdend met het voorgaande, werd de samenstelling van de raad van bestuur in artikel 6 van het machtigingsdecreet als volgt omschreven:

1° acht leden, onder wie de voorzitter, worden benoemd door de Vlaamse Regering, op voordracht van de Vlaamse minister bevoegd voor het gelijkheidsbeleid;

2° vijf leden worden benoemd door de Vlaamse Regering op voordracht van de provincies.

Inter is echter, als privaatrechtelijk extern verzelfstandigd agentschap, eveneens onderhevig aan de toepassing van het decreet deugdelijk bestuur.

Het decreet deugdelijk bestuur is ontstaan uit de vaststelling dat de private sector een aantal codes m.b.t. het deugdelijk bestuur in de bedrijven ('corporate governance') heeft goedgekeurd, terwijl de publieke sector geen dergelijke code kent. Aangezien de publieke sector werkt met belastinggeld en verantwoordelijk is voor de optimale besteding ervan, kan de Vlaamse overheid op dat vlak niet achterblijven en moet ze evenzeer waken over een deugdelijk bestuur binnen de geledingen van de overheid ('government governance')

Zo stelt artikel 4 van het decreet deugdelijk bestuur dat minimaal een derde van het aantal stemgerechtigde leden van de raad van bestuur een onafhankelijke bestuurder is. De samenstelling van de raad van bestuur van de entiteiten die onder de toepassing van het decreet deugdelijk bestuur vallen, moeten in overeenstemming gebracht worden met de bepalingen van dit decreet.

Een wijziging van het machtigingsdecreet dringt zich dus op.

3. Inhoud

Artikel 6 van het machtigingsdecreet wordt aangepast, zodat het in overeenstemming is met artikel 4 van het decreet deugdelijk bestuur. De vooropgestelde wijziging van artikel 6 beoogt een samenstelling van de raad van bestuur van Inter die voldoet aan de vier volgende vereisten:

- 1) Overeenkomstig artikel 4 van het decreet deugdelijk bestuur, moet minimaal een derde van het aantal stemgerechtigde leden van de raad van bestuur een onafhankelijke bestuurder zijn;

- 2) Overeenkomstig de memorie van toelichting bij het decreet deugdelijk bestuur, is een uitbreiding van de raad van bestuur (die momenteel 13 leden telt) niet wenselijk;
- 3) Overeenkomstig artikel 11, § 2, 2° van het kaderdecreet bestuurlijk beleid, is een determinerende invloed van de Vlaamse overheid een noodzakelijke voorwaarde voor een extern verzelfstandigd agentschap;
- 4) Een verdere verankering van de betrokkenheid van de provincies is - gezien de samenwerking en de financiële engagementen tot op vandaag - opportuun.

4. Advies SERV

De SERV gaf op 29 januari 2018 zijn advies (kenmerk COMD20180129_EVA_Toegankelijk Vlaanderen_ADV) op het voorontwerp van decreet. De SERV behandelde de adviesvraag binnen de Commissie Diversiteit.

De Commissie Diversiteit drukt in de eerste plaats haar waardering uit voor het feit dat met de voorgestelde wijzigingen het oprichtingsdecreet van het EVA Toegankelijk Vlaanderen in overeenstemming wordt gebracht met het decreet deugdelijk bestuur en dit zonder de raad van bestuur verder uit te breiden. De Commissie Diversiteit kan zich ook vinden in de afbouw van het aantal leden dat aangesteld wordt op voordracht van respectievelijk de Vlaamse Regering en de Vlaamse provincies, evenwel op voorwaarde dat de samenwerking met de provincies niet wordt afgebouwd.

De Vlaamse Regering erkent het belang van een goede samenwerking met de Vlaamse provinciebesturen. Zoals ook decretaal in het oprichtingsdecreet bepaald (art. 11), zal Inter blijvend streven naar het afsluiten van samenwerkingsovereenkomsten met de verschillende Vlaamse provincies. Dit uiteraard in overeenstemming met de intussen gewijzigde bevoegdheden van de provinciebesturen. Vanuit een vertegenwoordiging van VVP wordt het belang van deze samenwerking ook bevestigd binnen de samenstelling van de raad van bestuur. Daarnaast wenst de Vlaamse Regering het belang van de lokale besturen in de realisatie van een integraal toegankelijke leefomgeving te onderkennen, en te verankeren door middel van een vertegenwoordiging vanuit VVSG.

Om de actieve betrokkenheid van personen met een handicap, conform het VN-verdrag, te voorzien, vraagt de Commissie Diversiteit verder om in de samenstelling van de raad van bestuur minimum vier ervaringsdeskundigen (personen met een handicap) te benoemen, waarvan minstens twee op basis van representatieve vertegenwoordiging. Zij verwijst hierbij ook naar haar eerdere advies met betrekking tot het oprichtingsdecreet van 28 maart 2014 om personen met een handicap rechtstreeks bij de werking van de raad van bestuur van het EVA Toegankelijk Vlaanderen te betrekken.

De Vlaamse Regering erkent zonder meer de primordiale rol van ervaringsdeskundigen binnen de werking van Inter. Om op een effectieve en efficiënte manier de wisselwerking met Inter te kunnen organiseren voorzagt artikel 8 van het oprichtingsdecreet van 28 maart 2014 expliciet in de verplichting om via de inrichting van een of meerdere overlegorganen met adviserende bevoegdheid de ervaringsdeskundigheid van gebruikers te incorporeren. Dergelijk stakeholdersplatform werd door Inter voorbereid in overleg met de organisaties die personen met een handicap vertegenwoordigen en kende in het voorjaar van 2018 zijn officiële opstart onder de naam VLOT (Vlaams Overlegplatform Toegankelijkheid). Dit platform zal zich buigen over de vraag hoe in Vlaanderen aan een verbeterde toegankelijkheid kan worden gewerkt, en zal in het bijzonder een dialoog en wisselwerking opzetten tussen gebruikers, professionelen en beleidsmakers.

De Vlaamse Regering acht het echter niet wenselijk om een uitsluitende handicapvereiste voorop te stellen bij de lancering van een open oproep voor onafhankelijke bestuurders. Het decreet deugdelijk bestuur schrijft voor dat de onafhankelijke bestuurder op grond van volgende cumulatieve aspecten worden aangesteld: zijn deskundigheid inzake het algemeen bestuur van de entiteit, zijn specifieke deskundigheid inzake de inhoudelijke materie en het beleidsveld waarin de entiteit actief is, alsook zijn onafhankelijkheid ten aanzien van de deelgenoten en het dagelijks bestuur van de entiteit. De raad van bestuur wordt geacht op basis van een evaluatie van de bekwaamheden, kennis en ervaring die reeds aanwezig zijn in de raad, te bepalen welke kwalificaties nog nodig zijn en hiervoor een open oproep te lanceren.

Vanuit zijn missie streeft Inter naar de realisatie van een integraal toegankelijke samenleving waarin mensen, in al hun diversiteit, zelfstandig en gelijkwaardig kunnen participeren in de omgeving. Het promoot hierbij de principes van universal design en bouwt aan een dialoog tussen gebruikers, professionelen en beleidsmakers. Vanuit deze filosofie wenst de raad van bestuur van Inter ook de diversiteit binnen de raad te bevorderen en onder meer mensen met een handicap, maar evenzeer ouderen of stakeholders uit de ontwerp- en bouwsector, aan te moedigen om hun kandidatuur te stellen. Zij zal daartoe de open oproep onder meer ook expliciet onder de aandacht brengen van de organisaties die mensen met een handicap vertegenwoordigen. Desgevallend zullen de nodige redelijke aanpassingen verzekerd worden zodat elkeen van de bestuurders volwaardig kan deelnemen aan de bestuursvergaderingen. De in dit kader door de Commissie gevraagde aandacht voor een tijdige uitnodiging en een eventuele financiële ondersteuning werden eerder al generiek geregeld in de statuten van Inter. Artikel 9 van de statuten bepaalt dat de bestuurders de agenda en de nodige stukken minstens vijf werkdagen voor de vergadering van de raad van bestuur ontvangen. Artikel 6 van de statuten bepaalt dat elke bestuurder naast een vergoeding van de verplaatsingskosten die verbonden zijn aan de uitoefening van het mandaat, een vergoeding ontvangt voor de deelname aan de raad van bestuur.

5. Advies Raad van State

De Raad van State gaf op 24 april 2018 zijn advies 63.185/1 over het voorontwerp van decreet.

In een eerste opmerking stelde de Raad van State voor om uitdrukkelijk te bepalen dat de onafhankelijke bestuurders worden voorgedragen door de raad van bestuur en aangesteld door de Vlaamse Regering, overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk 2 van het decreet deugdelijk bestuur.

De Raad van State merkte verder op dat het voorontwerp niet uitdrukkelijk regelde door welke raad van bestuur de voordracht van de onafhankelijke leden moet gebeuren. Volgens de Raad van State lijkt de tekst van het voorontwerp in te houden dat de eerste keer dat de raad van bestuur volgens de nieuwe regeling wordt samengesteld, de onafhankelijke leden door de vorige raad van bestuur worden voorgedragen, terwijl de verdere samenstellingen van de raad van bestuur telkens plaats zullen vinden aan de hand van een voordracht van de onafhankelijke leden door de voltallige raad van bestuur.

Het is echter de bedoeling dat eerst de leden bedoeld in artikel 6, 1° tot 3°, zullen worden benoemd, en dat de aldus samengestelde raad van bestuur de onafhankelijke leden zal voordragen. Ook bij de volgende samenstellingen zullen het de nieuwe door de Vlaamse Regering aangestelde leden van de raad van bestuur zijn die de voordracht doen van onafhankelijke leden aan de Vlaamse Regering. De Raad van State stelde daarom voor om een overgangsbepaling op te nemen voor de eerste nieuwe samenstelling en bovendien te verduidelijken dat ook bij latere samenstellingen de onafhankelijke leden worden voorgedragen door de acht leden vermeld in het ontworpen artikel 6, 1° tot en met 3°.

Om tegemoet te komen aan de opmerkingen wordt in artikel 6, 4° uitdrukkelijk bepaald dat de vijf onafhankelijke leden worden benoemd door de Vlaamse Regering, op voordracht van de raad van bestuur, overeenkomstig de artikelen 4, 5, eerste tot en met vierde lid, en 6 van het decreet deugdelijk bestuur.

Het geciteerde artikel 5 van het decreet deugdelijk bestuur bepaalt in het eerste lid dat de raad van bestuur de vereisten vaststelt waaraan kandidaten voor het mandaat van onafhankelijk bestuurder moeten voldoen op het vlak van bekwaamheden, kennis en ervaring. Het tweede lid schrijft voor dat de raad van bestuur een open oproep tot kandidaatstelling doet voor een mandaat van onafhankelijk bestuurder. Deze oproep bevat een weergave van de vereisten waaraan kandidaten moeten voldoen en regelt de wijze van kandidaatstelling, waarbij minstens een curriculum vitae wordt voorgelegd. Conform het derde lid, moet de raad van bestuur de respectieve verdiensten van de kandidaten vergelijken. Het vierde lid bepaalt dat de onafhankelijke bestuurders uit lijsten van twee kandidaten per te begeven mandaat door de Vlaamse Regering worden aangesteld, op voordracht van de raad van bestuur.

Uit de memorie van toelichting bij artikel 5 van het decreet deugdelijk bestuur blijkt dat het overeenkomstig dit artikel de nieuwe raad van bestuur (en niet de uittredende) is die de voordracht doet van de onafhankelijke leden van de raad van bestuur aan de Vlaamse Regering. Om de duidelijkheid en rechtszekerheid te bevorderen wordt in artikel 6, § 2 opgenomen dat bij een volledig nieuwe samenstelling van de raad van bestuur eerst de leden vermeld in paragraaf 1, punt 1° tot en met 3°, worden benoemd door de Vlaamse Regering. Nadien worden de onafhankelijke leden voorgedragen door die beperkt samengestelde raad van bestuur.

Ook de artikelen 7 tot en met 9 van het decreet deugdelijk bestuur zijn van toepassing op de raad van bestuur van Inter. Omwille van de rechtszekerheid wordt ook dit uitdrukkelijk bepaald in artikel 6, § 3.

B. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Deze bepaling behoeft geen toelichting.

Artikel 2

Artikel 2 wijzigt het huidige artikel 6 van het machtigingsdecreet. Bij de inwerkingtreding van dit wijzigingsdecreet zal de volledige raad van bestuur opnieuw worden benoemd volgens deze nieuwe regels.

Paragraaf 1 regelt de samenstelling van de raad van bestuur.

Zes leden, onder wie de voorzitter, worden benoemd door de Vlaamse Regering, op voordracht van de Vlaamse minister, bevoegd voor het gelijkheidsbeleid.

Binnen de gestelde voorwaarden was het niet langer mogelijk om voor elk van de Vlaamse provincies een vertegenwoordiging in de Raad van bestuur te voorzien. De betrokkenheid van de provincies wordt daarom verder structureel verankerd via een vertegenwoordiging van de Vereniging van de Vlaamse Provincies.

Gezien op overheidsniveau de Vlaamse lokale besturen vandaag en in de toekomst een belangrijke partner vormen in de realisatie van een integraal toegankelijke leefomgeving, en als dusdanig ook reeds gevat werden binnen de decretale opdrachtomschrijving van Inter, wordt eveneens voorzien in een structurele participatie via een vertegenwoordiging van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten.

Om te voldoen aan de vereiste van artikel 4 van het decreet deugdelijk bestuur worden vijf onafhankelijke leden benoemd door de Vlaamse Regering, op voordracht van de raad van bestuur. De onafhankelijke leden worden ook benoemd

overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 5, eerste tot en met vierde lid, en 6 van het decreet deugdelijk bestuur.

Aan de voorwaarde van een determinerende invloed door de Vlaamse overheid wordt, gezien elk van de leden overeenkomstig de bepaling van het kaderdecreet bestuurlijk beleid wordt aangewezen door de Vlaamse overheid, voldaan.

Pro memorie kan worden aangehaald dat de initieel in de memorie bij het machtigingsdecreet vermelde bezwaren als zou de benoeming van onafhankelijke bestuurders de mogelijkheid tot inbesteding in gevaar brengen, intussen zijn achterhaald. De richtlijn 2014/24/EU betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten vermeldt in artikel 12 eenduidig dat diensten binnen een in-house verhouding kunnen worden verleend, voor zover "er geen directe participatie van privékapitaal is in de gecontroleerde rechtspersoon" (waar in het verleden op basis van jurisprudentie ervan werd uitgegaan dat er geen enkele participatie van privé-entiteiten kon zijn). Met de vertegenwoordiging van de onafhankelijke bestuurders binnen het kader van het decreet deugdelijk bestuur is geen enkele kapitaalsparticipatie voorzien.

In paragraaf 2 wordt op vraag van de Raad van State verduidelijkt dat bij elke volledig nieuwe samenstelling van de raad van bestuur eerst de leden vermeld in paragraaf 1, punt 1° tot en met 3°, worden benoemd door de Vlaamse Regering. Het is die beperkt samengestelde raad van bestuur die de voordracht doet van de onafhankelijke leden aan de Vlaamse Regering. Dit geldt zowel voor de eerste keer dat de raad van bestuur wordt samengesteld onder de nieuwe regelgeving, als bij de latere volledig nieuwe samenstellingen. Indien er geen sprake is van een volledig nieuwe samenstelling (bv. in geval van ontslag van een onafhankelijk lid), gebeurt de voordracht door de resterende leden van de raad van bestuur.

Op aanbevelen van de Raad van State wordt in paragraaf 3 uitdrukkelijk bepaald dat ook de artikelen 7 tot en met 9 van het decreet deugdelijk bestuur van toepassing zijn op de raad van bestuur van Inter.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding,

Liesbeth HOMANS